

Zelena arhitektura Strateškog plana Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. – 2027.

Ines Pohajda

Ministarstvo poljoprivrede, Ulica grada Vukovara 78, Zagreb, Hrvatska (ines.pohajda@mps.hr)

SAŽETAK

Zelenu arhitekturu Strateškog plana Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. – 2027. (Strateški plan) čine intervencije kojima se ostvaruju tri specifična cilja: SO4 (klimatski), SO5 (okolišni) i SO6 (biološki). Cilj je rada dati pregled sastavnica Strateškog plana povezanih s ovim specifičnim ciljevima u obliku obveznih zahtjeva i financijskih potpora za poljoprivrednike koji provode određene poljoprivredne prakse. Rezultati pokazuju kako je najveći iznos potpora (1.137.123.985 EUR) namijenjen ostvarivanju SO4 (klimatskog) specifičnog cilja jer sve češća pojava suše, poplave, tuče, mraza, te nevremena praćenog jakim vjetrovom, uslijed klimatskih promjena nepovoljno utječe na poljoprivrednu proizvodnju.

Ključne riječi: agro-okolišne intervencije, eko sheme, EU potpore, uvjetovanost, Zelena arhitektura

UVOD

Zajedničkom poljoprivrednom politikom (ZPP) od 2023. godine, države članice Europske unije uspostavljaju svoje nacionalne Strateške planove, kojima se potiče prelazak na pametnu, održivu, konkurentnu, otpornu i diversificiranu poljoprivredu uz osiguravanje dugoročne opskrbe hranom. Strateški planovi pružaju doprinos u području klime, zaštite prirodnih resursa, očuvanja i povećanja bioraznolikosti te jačanja socioekonomske strukture ruralnih područja, a uspješnost njihove provedbe mjerljiva je propisanim pokazateljima (Europska komisija, 2023). Strateški plan Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. – 2027. (Strateški plan) po prvi put objedinjuje izravna

plaćanja iz I stupa ZPP, intervencije ruralnog razvoja iz II stupa ZPP te intervencije specifične za određene tržišne sektore (Ministarstvo poljoprivrede, 2022). Ovim nacionalnim dokumentom osiguravaju se potpore iz Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi i Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj. Strateški plan je usklađen s temeljnim nacionalnim dokumentima: Strategijom poljoprivrede do 2030. godine (Hrvatski sabor, 2022) i Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine (Hrvatski sabor, 2021). Strateški plan prihvaćen je od strane Europske komisije 28. listopada 2022. godine.

Strateški plan jednim je dijelom usmjeren na proizvodnju visokokvalitetne hrane po konkurentnim cijenama, stvaranje novih radnih mjesta i poboljšanje kvalitete života u ruralnim područjima, a provedbom intervencija u obliku određenih poljoprivrednih praksi koje omogućuju poljoprivrednicima ostvarivanje potpore u okviru Zelene arhitekture Strateškog plana, ostvarit će se ciljevi Europskog zelenog plana koji su povezani sa Strategijom EU za bioraznolikost do 2030. godine (Europska komisija 2020a) te Strategijom „od polja do stola“ (Europska komisija 2020b). Cilj rada je dati pregled svih sastavnica u okviru Zelene arhitekture Strateškog plana kojima se pruža doprinos ostvarenju tri specifična cilja Zajedničke poljoprivredne politike: SO4, SO5 i SO6.

Kako je Strateški plan donesen na nacionalnoj razini kao jedinstven dokument unutar Zajedničke poljoprivredne politike, a počeo se primjenjivati od 2023. godine, tako je pregledom intervencija u okviru njegove Zelene arhitekture pružen doprinos početnim istraživanjima unutar Strateškog plana.

MATERIJAL I METODE

Analizom sastavnica Zelene arhitekture Strateškog plana koje doprinose specifičnim ciljevima: SO4, SO5 i SO6, korištene su metoda klasifikacije i deskriptivna metoda.

Za sva tri cilja odabran je indikator koji najizravnije odražava njegovo ispunjenje. Zato su kao indikator ostvarenosti ovih ciljeva odabrani iznosi financijske potpore po pojedinim intervencijama te planirani ukupni iznosi financijske potpore za ove ciljeve unutar višegodišnjeg vremenskog okvira (2023. – 2027.) provedbe Strateškog plana.

REZULTATI I RASPRAVA

Strateški plan usmjeren je na rješavanje niza izazova vezanih za područje klime te očuvanje prirodnih resursa i bioraznolikosti s kojima se suočava sektor poljoprivrede. Kako su prilikom postupka izrade Strateškog plana kreirane pojedinačne intervencije kojima se zadovoljavaju definirane potrebe usmjerene na ostvarivanje specifičnih ciljeva (Vučković, M., 2021), unutar Zelene arhitekture Strateškog plana, dat je pregled njegovih sastavnica koje doprinose specifičnim ciljevima: SO4, SO5 i SO6.

SO4 Doprinos ublažavanju klimatskih promjena i prilagodbi tim promjenama, uključujući smanjenje emisija stakleničkih plinova i poboljšanje sekvencije ugljika, te promicanje održive energije

U skladu s prioritetima Zajedničke poljoprivredne politike te preuzetim međunarodnim obvezama, potrebno je osigurati dodatni doprinos sektora poljoprivrede prilagodbi klimatskim promjenama te ublažavanju klimatskih promjena. Poljoprivredni sektor također ima ulogu u proizvodnji i korištenju obnovljivih izvora energije, a time i smanjenoj ovisnosti o uvoznim energentima. Ovaj specifični cilj omogućuje zadovoljavanje sljedećih potreba: (1) poboljšati prakse koje doprinose prilagodbi i ublažavanju klimatskih promjena, (2) povećati korištenje energije iz obnovljivih izvora u poljoprivrednoj proizvodnji i preradi.

SO5 Poticanje održivog razvoja i djelotvornog upravljanja prirodnim resursima, kao što su voda, tlo i zrak, uključujući smanjenje ovisnosti o kemikalijama

Kvalitetni prirodni resursi (voda, tlo, zrak, šume) su osnova za poljoprivrednu

produkciju i razvoj ruralnih područja. Pri korištenju potencijala prirodnih resursa, potrebno ih je očuvati i zaštititi. Ovim specifičnim ciljem zadovoljava se potreba primjene poljoprivrednih praksi za smanjivanje negativnog utjecaja na tlo, vodu i zrak te povećanje organske tvari u tlu.

SO6 Doprinos zaustavljanju procesa gubitka bioraznolikosti i pokretanju procesa oporavka bioraznolikosti, poboljšanje usluga ekosustava te očuvanje staništa i krajobraza

Rizici gubitka bioraznolikosti u poljoprivredi se vežu uz intenziviranje poljoprivrede, ali i uz njezino napuštanje. Stoga je važno Strateškim planom osigurati intervencije kojima se potiču održivije poljoprivredne prakse koje imaju povoljan učinak na bioraznolikost. Specifičnim ciljem SO6 zadovoljavaju se tri potrebe: (1) provedba praksi i ulaganja za zaštitu i povećanje bioraznolikosti i očuvanje genskih resursa, (2) poboljšati prakse za zaštitu i povećanje

bioraznolikosti staništa i vrsta u Natura 2000 području, (3) **očuvanje** mozaičnosti poljoprivrednog krajobraza i krajobraznih obilježja.

Uvjetovanost

Uvjetovanost predstavlja sustav zahtjeva upravljanja (SMR) i dobrih poljoprivrednih i okolišnih uvjeta (GAEC) iz područja klime i okoliša uključujući vodu, tlo i bioraznolikost ekosustava, javnog zdravlja i zdravlja bilja te dobrobiti životinja. Uvjetovanošću je obuhvaćeno 9 GAEC-a i 11 SMR-ova, obveznih za korisnike izravnih plaćanja, IAKS mjera ruralnog razvoja i jednog dijela investicijskih intervencija Strateškog plana. Pregled dobrih poljoprivrednih i okolišnih uvjeta i sustava zahtjeva upravljanja kao obveza Uvjetovanosti (Ministarstvo poljoprivrede, 2022, 2023c), te doprinos specifičnim ciljevima predstavljen je u tablici 1.

Tablica 1. Pregled obveza unutar Uvjetovanosti i specifičnih ciljeva kojima ove obveze doprinose

Dobri poljoprivredni i okolišni uvjeti	Sustav zahtjeva upravljanja
GAEC 1 – Očuvanje trajnih travnjaka (SO4)	SMR 1 – Korištenje vode za navodnjavanje (SO5)
GAEC 2 – Zaštita močvara i tresetišta (SO4)	SMR 2 – Standardi za nitrate (SO5)
GAEC 3 – Zabrana paljenja obradivog strništa, osim zbog razloga povezanih sa zdravljem bilja (SO4)	SMR 3 – Očuvanje divljih ptica (SO6)
GAEC 4 – Uspostava zaštitnih zona duž vodotokova (SO5)	SMR 4 – Očuvanje prirodnih staništa i divlje faune i flore (SO6)
GAEC 5 – Minimalno upravljanje poljoprivrednim zemljištem prema specifičnim karakteristikama tla u svrhu očuvanja tla od erozije (SO5)	SMR 5 – Sigurnost hrane (SO9)
GAEC 6 – Minimalna pokrivenost tla (SO5)	SMR 6 – Primjena određenih tvari hormonskog ili tireostatskog učinka i beta-agonista (SO9)

GAEC 7 – Plodored na oraničnim površinama (SO5)	SMR 7 – Stavljanju na tržište sredstava za zaštitu bilja (SO5)
GAEC 8 – Minimalni udio poljoprivrednih površina pod neproizvodnim obilježjima (SO6)	SMR 8 – Održiva uporaba pesticida (SO5)
GAEC 9 – Zabrana prenamjene ili oranja okolišno osjetljivih travnjaka unutar NATURA 2000 područja (SO6)	SMR 9 – Zaštita teladi (SO9)
	SMR 10 – Zaštita svinja (SO9)
	SMR 11 – Zaštita životinja koje se uzgajaju u svrhu proizvodnje (SO9)

Izvor: Pravilnik o Uvjetovanosti (Ministarstvo poljoprivrede, 2023c)

Eko sheme

Eko sheme su jednogodišnje klimatsko ekološke intervencije unutar izravnih plaćanja, koje korisnici preuzimaju dobrovoljno. Pregled eko shema, specifičnih ciljeva kojima doprinose i pripadajućih potpora prikazani su u tablici 2.

Tablica 2. Eko sheme iz Strateškog plana

Naziv eko sheme i doprinos	Visina potpore
31.01. Intenzivirana raznolikost poljoprivrednih površina (SO4, SO6)	Minimalni jedinični iznos potpore: 58,50 EUR/ha. Maksimalni jedinični iznos potpore: 71,50 EUR/ha.
31.02. Ekstenzivno gospodarenje pašnjacima (SO4, SO6)	Minimalni jedinični iznos potpore 90,00 EUR/ha. Maksimalni jedinični iznos potpore 100,00 EUR/ha.
31.03. Intenzivirano održavanje ekološki značajnih površina (SO6)	Minimalni jedinični iznos potpore: 117,00 EUR/ha. Maksimalni jedinični iznos potpore: 147,00 EUR/ha.
31.04. Uporaba stajskog gnoja na oraničnim površinama (SO4, SO5)	Područja osjetljiva na nitrate: – Minimalni jedinični iznos potpore 152,10 EUR/ha. – Maksimalni jedinični iznos potpore 169,00 EUR/ha. Ostala područja: – Minimalni jedinični iznos potpore 193,50 EUR/ha. – Maksimalni jedinični iznos potpore 215,00 EUR/ha.

31.05. Minimalni udio leguminoza od 20 % unutar poljoprivrednih površina (SO4, SO5)	<p style="text-align: center;">Konvencionalni uzgoj leguminoza:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Minimalni jedinični iznos potpore 144,90 EUR/ha. – Maksimalni jedinični iznos potpore 177,10 EUR/ha. <p style="text-align: center;">Kombinacija s eko shemom Uporaba stajskog gnoja na oraničnim površinama:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Minimalni jedinični iznos potpore 105,30 EUR/ha – Maksimalni jedinični iznos potpore 128,70 EUR/ha). <p style="text-align: center;">Kombinacija s intervencijom Ekološki uzgoj:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Minimalni jedinični iznos potpore 107,10 EUR/ha. – Maksimalni jedinični iznos potpore 130,90 EUR/ha. <p style="text-align: center;">Odgoda košnje leguminoza za pčelinje paše u ekološkom uzgoju uzgoj:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Minimalni jedinični iznos potpore 83,70 EUR/ha. – Maksimalni jedinični iznos potpore 102,30 EUR/ha.
31.06. Konzervacijska poljoprivreda (SO4, SO5)	<p style="text-align: center;">Minimalni jedinični iznos potpore: 175,00 EUR/ha. Maksimalni jedinični iznos potpore: 325,00 EUR/ha.</p>
31.07. Očuvanje travnjaka velike prirodne vrijednosti (SO4, SO6)	<p style="text-align: center;">Brdsko-planinska regija:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Minimalni jedinični iznos potpore 229,50 EUR/ha – Maksimalni jedinični iznos potpore 280,50 EUR/ha <p style="text-align: center;">Kontinentalna nizinska regija:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Minimalni jedinični iznos potpore 324,90 EUR/ha – Maksimalni jedinični iznos potpore 397,10 EUR/ha <p style="text-align: center;">Mediteranska regija:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Minimalni jedinični iznos potpore 101,70 EUR/ha – Maksimalni jedinični iznos potpore 113 EUR/ha.

Źvor: Pravilnik o provedbi izravne potpore poljoprivredi i IAKS mjera ruralnog razvoja za 2023. godinu (Ministarstvo poljoprivrede, 2023a).

Agrookolišne intervencije

Agrookolišne intervencije su za korisnike dobrovoljne višegodišnje okolišne klimatske intervencije. One su većinom sastavnice informacijskog administrativnog kontrolnog sustava (IAKS) te je za njih potpora u obliku nadoknade dodatnih troškova i gubitka prihoda koji su rezultat preuzetih obveza.

Izvan ove skupine jedino je intervencija 70.05. Potpora za očuvanje, održivo korištenje i razvoj genetskih izvora u poljoprivredi. Pregled spomenutih intervencija, specifičnih ciljeva kojima doprinose te visine potpore prikazani su u tablici 3.

Tablica 3. Agrokolišne intervencije iz Strateškog plana

Naziv intervencije i doprinos	Naziv operacije i visina potpore
70.01. Smanjenje korištenja zaštitnih sredstava u višegodišnjim nasadima (SO5, SO6)	70.01.01. Korištenje feromonskih, vizualnih i hranidbenih klopki (293 EUR/ha)
	70.01.02. Metoda konfuzije štetnika u višegodišnjim nasadima (359,73 EUR/ha)
	70.01.03. Mehaničko uništavanje korova unutar redova višegodišnjih nasada (373,33 EUR/ha)
70.02. Očuvanje bioraznolikosti i okoliša na trajnim travnjacima i oranicama (SO4, SO6)	70.02.01. Zaštita ptice kosca (254 EUR/ha)
	70.02.02. Zaštita leptira na trajnim travnjacima – močvarni okaš (338 EUR/ha) – veliki livadni plavac, zagasiti livadni plavac i močvarni plavac (277 EUR/ha)
	70.02.03. Uspostava poljskih traka: 70.02.03.01. Uspostava cvjetne trake (985,74 EUR/ha trake), 70.02.03.01. Uspostava travne trake (898,59 EUR/ha trake)
70.03. Očuvanje ugroženih izvornih pasmina domaćih životinja (SO6)	Visina potpore je u rasponu od 170,15 do 502,04 EUR/UG, a propisana je za svaku pasminu (Ministarstvo poljoprivrede, 2022)
70.04. Ekološki uzgoj (SO4, SO5, SO6, SO9)	Višegodišnji nasadi: – Orah i lijeska Prijelaz na ekološki uzgoj (za prvih 10 ha 516 EUR/ha + 60 EUR/ha; za preostalu površinu 516 EUR/ha) Održavanje ekološkog uzgoja (za prvih 5 ha 516 EUR/ha + 60 EUR/ha; za preostalu površinu 516 EUR/ha) – Masline i vinova loza Prijelaz na ekološki uzgoj (za prvih 10 ha 754 EUR/ha + 60 EUR/ha; za preostalu površinu 754 EUR/ha) Održavanje ekološkog uzgoja (za prvih 5 ha 754 EUR/ha + 60 EUR/ha; za preostalu površinu 754 EUR/ha) – Ostale voćne vrste Prijelaz na ekološki uzgoj (za prvih 10 ha 1.074 EUR/ha + 60 EUR/ha; za preostalu površinu 1.074 EUR/ha) Održavanje ekološkog uzgoja (za prvih 5 ha 1.074 EUR/ha + 60 EUR/ha; za preostalu površinu 1.074 EUR/ha) Oranice: Prijelaz na ekološki uzgoj (za prvih 10 ha 235 EUR/ha + 60 EUR/ha; za preostalu površinu 235 EUR/ha) Održavanje ekološkog uzgoja (za prvih 5 ha 235 EUR/ha + 60 EUR/ha; za preostalu površinu 235 EUR/ha). Povrće: Prijelaz na ekološki uzgoj (za prvih 10 ha 480 EUR/ha + 60 EUR/ha; za preostalu površinu 480 EUR/ha) Održavanje ekološkog uzgoja (za prvih 5 ha 480 EUR/ha + 60 EUR/ha; za preostalu površinu 480 EUR/ha). Trajni travnjaci: Prijelaz na ekološki uzgoj (za prvih 10 ha 157 EUR/ha + 60 EUR/ha; za preostalu površinu 157 EUR/ha) Održavanje ekološkog uzgoja (za prvih 5 ha 157 EUR/ha + 60 EUR/ha; za preostalu površinu 157 EUR/ha)

70.05. Potpora za očuvanje, održivo korištenje i razvoj genetskih izvora u poljoprivredi (SO6)	300.000 EUR po korisniku.
70.06. Plaćanja za dobrobit životinja (SO4, SO9)	Strateškim planom (Ministarstvo poljoprivrede, 2022) propisane su potpore za različite kategorije unutar pet skupina potpora iz ove intervencije: Dobrobit životinja u govedarstvu, Dobrobit životinja u svinjogojstvu, Dobrobit životinja u peradarstvu, Dobrobit životinja u kozarstvu, Dobrobit životinja u ovčarstvu.
70.07. Očuvanje obilježja krajobraza (SO5, SO6)	70.07.01. Očuvanje suhozida (0,74 EUR/m suhozida) 70.07.02. Očuvanje živica (0,36 EUR/m živice)
70.08. Očuvanje ekstenzivnih voćnjaka i maslinika (SO4, SO5, SO6)	70.08.01. Očuvanje ekstenzivnih voćnjaka (450 EUR/ha) 70.08.02. Očuvanje ekstenzivnih maslinika (804 EUR/ha)

Izvor: Strateški plan (ministarstvo poljoprivrede 2022), Pravilnik o provedbi izravne potpore poljoprivredi i IAKS mjera ruralnog razvoja za 2023. godinu (Ministarstvo poljoprivrede, 2023a)

Investicije u okviru zelene arhitekture Strateškog plana

Investicijske intervencije odnosno ulaganja unutar Zelene arhitekture Strateškog plana, specifični ciljevi kojima doprinose i pripadajuće potpore su sljedeći:

- 72.01. Potpore za ograničenje u gospodarenju šumama (NATURA 2000, NKS), koje doprinose SO6, a visina potpore za iste je u skladu s kalkulacijom prosječno 200 EUR/ha;
- 73.01. Neproizvodna ulaganja u poljoprivredi za prirodu i okoliš, koja doprinose SO6 i SO6, a za njih je predviđen intenzitet potpore od 100 % prihvatljivih troškova, te potpora od 400 EUR do 150.000 EUR;
- 73.03. Korištenje obnovljivih izvora energije, koje doprinosi SO4. Unutar ove intervencije korisnici mogu ostvariti od 15.000 do 300.000 EUR;
- 73.05. Rekonstrukcija (konverzija) degradiranih šuma, koja doprinosi SO4, SO5 i SO6, gdje je intenzitet potpore 100

%, a visina potpore od 10.000 do 1.000.000 EUR;

- 74.01. Potpora za sustave javnog navodnjavanja, koja doprinosi SO5, a za nju je predviđena najviša vrijednost potpore po projektu 15.000.000 EUR

Intervencije za prijenos znanja

Sa zelenom arhitekturom Strateškog plana povezuju se intervencije za prijenos znanja 78.01. Potpora prenošenju znanja za koju je predviđena ukupna alokacija 17.647.058,75 EUR te 78.02. Potpora za pružanje savjetodavnih usluga za koju je također predviđeno 17.647.058,75 EUR (Ministarstvo poljoprivrede, 2023b). Obje intervencije za prijenos znanja doprinose SO4, SO5 i SO6.

Zbog sve većih negativnih posljedica klimatskih promjena na poljoprivrednu proizvodnju a time i proizvodnju hrane, unutar Zelene arhitekture Strateškog plana

od posebnog su značaja intervencije koje zadovoljavaju potrebe ublažavanja i prilagodbe poljoprivredne proizvodnje na klimatske promjene (Tompkins i Adger, 2004; Tubiello, 2007; Jug i sur. 2018, Pohajda i Steinberger, 2023). Ovim istraživanjima utvrđeno je da je najviše potpora iz intervencija unutar Zelene arhitekture Strateškog plana upravo usmjereno na ostvarenje klimatskog specifičnog cilja SO4.

U skladu s potrebama očuvanja bioraznolikosti ruralnih područja, slijede potpore kojima se doprinosi biološkom specifičnom cilju SO6, dok je najmanje potpora iz intervencija usmjereno na ostvarivanje specifičnog cilja SO5.

Ukupni planirani iznosi potpora za ova tri specifična cilja prikazani su na slici 1.

Slika 1. Ukupna planirana financijska sredstva za ostvarenje specifičnih ciljeva Zelene arhitekture Strateškog plana

Izvor: Strateški plan (Ministarstvo poljoprivrede 2022).

ZAKLJUČAK

Zbog sve češćeg nepovoljnog utjecaja klimatskih promjena na poljoprivrednu proizvodnju koje dovode do pojave suše, poplave, tuče, mraza te nevremena praćenog jakim vjetrom, intervencijama unutar Zelene arhitekture Strateškog plana najviše financijskih sredstava (1.137.123.985 EUR), koja će se utrošiti u periodu od 2023. do 2027. godine, izdvojiti će se za doprinos specifičnom cilju SO4.

Kako bi se očuvala bioraznolikost ruralnih područja koja je ugrožena uslijed intenzivne poljoprivredne proizvodnje ili njenog potpunog napuštanja, spomenutim intervencijama izdvojiti će se ukupno 892.047.422 EUR potpore u cilju doprinosa specifičnom cilju SO6.

Najmanje financijskih sredstava u iznosu od 722.901.570 EUR izdvojiti će se za doprinos intervencija koje su usmjerene na ostvarivanje specifičnog cilja SO5.

LITERATURA

- Europska komisija (2023). Ukratko o strateškom planu: Hrvatske u okviru ZPP-a. <https://ruralnirazvoj.hr/files/Ukratko-o-Strateskom-planu-RH.pdf>
- Hrvatski sabor (2021). Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. Narodne novine 13/2022. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_02_13_230.html
- Hrvatski sabor (2022). Strategija poljoprivrede do 2030. Narodne novine 26/2022. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2022_03_26_325.html
- Europska komisija (2020a). Strategija EU-a za bioraznolikost do 2030. Komunikacija komisije Europskom parlamentu, vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i odboru regija. Bruxelles, 20.5.2020. COM (2020) 380 final. Official Journal of the European Union. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0380&from=EN>
- Europska komisija (2020b). Strategija „od polja do stola” za pravedan, zdrav i ekološki prihvatljiv prehrambeni sustav. Komunikacija komisije Europskom parlamentu, vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i odboru regija. Bruxelles, 20.5.2020. COM(2020) 381 final. Official Journal of the European Union. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0381&from=EN>
- Jug, D., Jug, I., Brozović, B., Vukadinović, V., Stipešević, B., Đurđević, B. (2018). The role of conservation agriculture in mitigation and adaptation to climate change. Faculty of Agriculture in Osijek, Agricultural Institute Osijek, Croatia. ISSN: 1848-8080. https://www.researchgate.net/publication/325612635_The_role_of_conservation_agriculture_in_mitigation_and_adaptation_to_climate_change
- Ministarstvo poljoprivrede (2022). Strateški plan Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. - 2027. <https://ruralnirazvoj.hr/files/Strateski-plan-Zajednicke-poljoprivredne-politike-Republike-Hrvatske-2023.-2027..pdf>
- Ministarstvo poljoprivrede (2023a). Pravilnik o provedbi izravne potpore poljoprivredi i IAKS mjera ruralnog razvoja za 2023. godinu. Narodne novine br. 25/23, 51/23 i 56/23. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_03_25_410.html
- Ministarstvo poljoprivrede (2023b). SP ZPP 2023. - 2027. Intervencije. Uprava za potpore poljoprivredi i ruralnom razvoju. <https://ruralnirazvoj.hr/intervencije/>
- Ministarstvo poljoprivrede (2023c). Pravilnik o Uvjetovanosti. Narodne novine br. 26/2023 https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_03_26_429.html
- Pohajda, I., Steinberger, A. (2023). The process of creating eco-schemes aimed at mitigating and adapting to climate change. Book of abstract 2nd international conference Food and Climate Change. Sveučilište Sjever, 16.-17. October 2023. Koprivnica. ISBN 978-953-7986-60-5. <https://drive.google.com/file/d/1g9pPJrzaPTWyMZ-9u03vMzupIb9UV2zy/view>
- Tompkins, E. L., Adger, W. N. (2004). Does adaptive management of natural resources

- enhance resilience to climate change? Ecology and Society, Vol. 9, No. 2. <https://www.ecologyandsociety.org/vol9/iss2/art10/>
- Tubiello, F.N., Soussana J. F., Howden, S.M (2007). Crop and pasture response to climate change. Proceedings of the National Academy of Sciences, Vol. 104, No. 50. <https://www.pnas.org/doi/epdf/10.1073/pnas.0701728104>
- Vučković, M. (2021). Nacionalni strateški plan ZPP-a. <https://nrm.hr/files/Nacionalni-Strateski-plan-ZPP-a.pdf>

The Green Architecture of the Strategic Plan of the 2023–27 Common Agricultural Policy of the Republic of Croatia

ABSTRACT

The green architecture of the Strategic Plan of the 2023–27 Common Agricultural Policy of the Republic of Croatia (henceforth referred to as the Strategic Plan) consists of the interventions that achieve three specific objectives: SO4 (climatic), SO5 (environmental), and SO6 (biological), respectively. The aim of the paper is to provide an overview of the components of the Strategic Plan related to these specific objectives in the form of mandatory requirements and financial support for farmers who implement certain agricultural practices. The results demonstrate that the largest amount of support (EUR 1,137,123,985) is intended to achieve the SO4 (climate) specific objective, because, due to a climate change, an increasingly frequent occurrence of drought, floods, hail, frost, and storms, accompanied by the strong winds, adversely affects agricultural production.

Key words: agroenvironmental interventions, conditionality, ecoschemes, EU support, green architecture